

JAK ROZPOCZĄĆ DZIAŁALNOŚĆ SPOŁECZNĄ? JAK WSPÓLNIE DZIAŁAĆ?

ASOS 2014-2020

Rządowy Program na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014-2020

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Prospekt edukacyjny w ramach projektu Projekt „AKTYWNI SENIORZY – partycypacja społeczna osób 60+ w Puszczy Knyszyńskiej”

Polskie prawo gwarantuje równe, „bez względu na przekonania, prawo czynnego uczestniczenia w życiu publicznym i wyrażania zróżnicowanych poglądów oraz realizacji indywidualnych zainteresowań” (preambuła ustawy Prawo o stowarzyszeniach).

Co to jest fundacja?

Fundacja to organizacja pozarządowa powoływana dla celów społecznie lub gospodarczo użytecznych, wyposażona w majątek przeznaczony na realizację tych celów, ustanawiana przez fundatora w oświadczeniu woli złożonym przed notariuszem (lub w testamencie), uzyskująca osobowość prawną z chwilą wpisania do Krajowego Rejestru Sądowego. Istotą fundacji jest, zatem istnienie majątku przeznaczonego przez fundatora na publicznie użyteczny cel. Opiekę nad majątkiem oraz odpowiedzialność za realizację celów przejmuje, po zarejestrowaniu fundacji, zarząd.

W fundacji jest fundator/ założyciel – jeden lub wielu (osoby prawne lub fizyczne), nie ma znaczenia jego obywatelstwo oraz miejsce zamieszkania, nie występuje pojęcie „członkostwa”.

Władzą fundacji jest zarząd. Podstawą działania fundacji jest majątek, w który fundację wyposaża fundator – tzw. fundusz założycielski ustanowiony przez fundatora, mogą to być zarówno środki finansowe jak i ruchomości oraz nieruchomości.

Źródła finansowania:

- administracja centralna i samorządowa (np. dotacje),
- organizacje grantodawcze,
- osoby fizyczne i prawne (np. darowizny, zbiórki publiczne),
- własna działalność zarobkowa (odpłatna działalność pożytku publicznego, działalność gospodarcza).

Co to jest stowarzyszenie?

Stowarzyszenie to grupa osób (przyjaciół, bliższych i dalszych znajomych, członków rodziny), które mają wspólne zainteresowania (np. interesują się międzywojennym przemysłem polskim) lub wspólny cel (np. chcą uchronić przed zniszczeniem przedwojenną fabrykę). Razem chcą rozwijać swoje zainteresowania lub osiągnąć wyznaczony sobie cel (np. wpisać zabudowania fabryki do rejestru zabytków, odnowić ją itd.).

Podstawowe cechy każdego stowarzyszenia to:

- dobrowolność – oznacza swobodę tworzenia stowarzyszeń, dobrowolność przystępowania i występowania członków – nikt nie może nas zmusić do bycia członkiem stowarzyszenia,
- samorządność – to niezależność wobec podmiotów zewnętrznych i swoboda ustalania norm oraz reguł wewnętrznych,
- trwałość – oznacza, że istnieje ono niezależnie od konkretnego składu osobowego swoich członków (pod warunkiem, że będzie ich co najmniej 7 w stowarzyszeniu rejestrowym lub 3, jeśli jest to stowarzyszenie zwykłe),
- niezarobkowy cel – oznacza, że celem stowarzyszenia nie jest przysparzanie członkom korzyści majątkowych (nie można podzielić majątku stowarzyszenia pomiędzy członków),

FUNDACJE I STOWARZYSZENIA

Jeśli masz przyjaciół – załóż stowarzyszenie. Jeśli masz pieniądze – załóż fundację.

Stowarzyszenie, podobnie jak fundacja, jest organizacją pozarządową – zgodnie z definicją zawartą w art. 3 ust. 2 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie jest to każda instytucja (osoba prawna lub jednostka posiadająca zdolność prawną na podstawie odrębnych ustaw), która nie działa w celu osiągnięcia zysku i nie jest jednostką sektora finansów publicznych.

Działania stowarzyszenia mogą być adresowane do członków organizacji i osób spoza organizacji. Natomiast działania fundacji powinny być adresowane do osób spoza organizacji.

Stowarzyszenie zwykłe a stowarzyszenie zarejestrowane w KRS

Założenie **stowarzyszenia zwykłego** jest prostsze niż utworzenie stowarzyszenia zarejestrowanego w KRS.

Trzy osoby (pełnoletnie, posiadające obywatelstwo polskie i niepozbawione praw publicznych) wystarczą, by założyć stowarzyszenie zwykłe. Osoby prawne takie jak firmy, spółki czy inne organizacje pozarządowe nie mogą być założycielami stowarzyszenia zwykłego; co więcej – nie mogą być

również członkami takiej organizacji, ponieważ w stowarzyszeniu zwykłym mogą zrzeszać się jedynie osoby fizyczne. Wniosek o wpis do ewidencji stowarzyszeń zwykłych wraz z załącznikami składa się do właściwego wydziału w starostwie powiatowym. Działalność stowarzyszenia zwykłego prowadzona jest na podstawie regulaminu. Nie potrzeba rejestracji w Krajowym Rejestrze Sądowym (KRS), a wy-

łącznie w starostwie.

Stowarzyszenie zwykłe nie ma osobowości prawnej jest tzw. „ułamną osobą prawną”. Może zaciągać zobowiązania, pozywać i być pozywane. Źródła finansowania to m.in. składki członkowskie, darowizny, spadki, zapisy, dochody z majątku stowarzyszenia, ofiarność publiczna (zbiórki publiczne) oraz dotacje, ale nie może prowadzić działalności ekonomicznej (odpłatnej albo gospodarczej). Może również starać się o status organizacji pożytku publicznego. Ma też sporo obowiązków. Musi mieć numery NIP i REGON, tak jak każdy inny podmiot, oraz powinno prowadzić pełną księgowość, a co za tym idzie, sprawozdawać się corocznie do Urzędu Skarbowego (tj. sporządzać i wysyłać sprawozdania finansowe).

Stowarzyszenia zwykłe nie może:

- prowadzić odpłatnej działalności pożytku publicznego,
- prowadzić działalności gospodarczej,
- zrzeszać osób prawnych,
- tworzyć oddziałów,
- łączyć się w związki stowarzyszeń.

Stowarzyszenie zarejestrowane w rejestrze stowarzyszeń, innych organizacji społecznych i zawodowych, fundacji oraz publicznych zakładów opieki zdrowotnej Krajowego Rejestru Sądowego (KRS) to jedna z najczęstszych form prowadzenia działalności społecznej w Polsce. Stowarzyszenie zarejestrowane w KRS powołuje co najmniej 7 osób, które uchwalają statut stowarzyszenia i wybierają zarząd. Mogą również wybrać komitet założycielski.

Wniosek rejestracyjny składa się w Krajowym Rejestrze Sądowym (KRS).

Stowarzyszenie zarejestrowane

w KRS ma dużo więcej różnych możliwości. Może prowadzić bardzo szeroką działalność statutową (czyli działalność społeczną, która jest sformułowana w statucie jako cel działania organizacji), która może być prowadzona w formie nieodpłatnej i odpłatnej działalności pożytku publicznego. Dodatkowo może prowadzić działalność gospodarczą, która służy pozyskiwaniu funduszy na cele statutowe.

Stowarzyszenie takie może prowadzić działalność akcyjną, opierając się na pracy społecznej członków i wolontariuszy, ale też może być stale działającą organizacją, mającą biuro i zespół pracowników.

Poważnym atutem takiego stowarzyszenia jest szeroki wachlarz możliwości pozyskiwania funduszy na działalność. Oprócz działalności zarobkowej (odpłatnej działalności pożytku publicznego i działalności gospodarczej), może ono przyjmować darowizny, w tym 1%, ubiegać się o dotacje od administracji publicznej, organizować zbiórki publiczne, pozyskiwać nawiązki, spadki.

Stowarzyszenie rejestrowe korzysta też ze zwolnienia z podatku dochodowego, jeśli jego cele mieszczą się w zwolnieniu opisanym w ustawie o podatku dochodowym od osób prawnych.

JAK JESZCZE MOŻNA DZIAŁAĆ SPOŁECZNIE?

Grupy nieformalne – często prowadzenie działalności społecznej rozpoczyna się od utworzenia grupy nieformalnej, której działalność nie jest nigdzie rejestrowana. Np. może to być kilku miłośników filmu animowanego, którzy organizują mały, otwarty pokaz filmów animowanych i okazuje się on sukcesem. Powstaje pomysł, by rozwinąć tę działalność, zwłaszcza, że na pokazie zjawili się inni entuzjaści tej dziedziny. I to może być już tylko krok od sformalizowania tej działalności, ponieważ łatwiej jest prowadzić pewne działania (np. zbierać pieniądze na zorganizowanie kolejnego przeglądu filmów) np. jako zarejestrowane stowarzyszenie.

Koło gospodyń wiejskich jest dobrowolną, niezależną od administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego, samorządną społeczną organizacją mieszkańców wsi, wspierającą rozwój przedsiębiorczości na wsi i aktywnie działającą na rzecz środowisk wiejskich. Obecnie funkcjonowanie KGW regulowane jest w ustawie z dnia 8 października 1982 roku o społeczno-zawodowych organizacjach rolników. Co do zasady KGW działa jako wyodrębniona jednostka organizacyjna kółka rolniczego (społeczno-zawodowej organizacji rolników indywidualnych obowiązkowo rejestrowanych w KRS). Na wsiach, w których nie ma kółek rolniczych,

mogły być zakładane „samodzielne koła gospodyń wiejskich działające na podstawie regulaminu rejestrowanego w wojewódzkim związku rolników, kółek i organizacji rolniczych”. W tym przypadkach KGW mogły korzystać z osobowości prawnej kółek rolniczych, co nie było specjalnie wygodne na przykład przy ubieganiu się o dotacje ze środków publicznych.

Drugą formę prawną prowadzenia KGW daje ustawa z dnia 7 kwietnia 1989 roku prawo o stowarzyszeniach. W tym przypadku KGW mogą funkcjonować jak każde inne stowarzyszenie rejestrowane lub stowarzyszenie zwykłe i korzystać z odpowiednich dla danej formy praw.

KLUBY SENIORA

Członkowie klubu seniora zarażają się pasją, tworzą trwałe więzi przyjaźni, doskonale się bawią. W ramach działalności klubów seniora możliwe jest niemal wszystko. Kluby seniora umożliwiają także realizację własnych pasji. Stanowią źródło niewyczerpanych inspiracji, pole wymiany doświadczeń i poglądów.

Klub seniora ma integrować i wspierać aktywność osób starszych, ale przede wszystkim zapewniać im dobre towarzystwo, w pobliżu miejsca zamieszkania.

Kluby Seniora to miejsca spotkań osób starszych. Są to grupy nieformalne, tworzone spontanicznie i prowadzone przez samych seniorów, choć najczęściej wspierane przez jednostki, przy których powstają. Większość klubów funkcjonuje przy:

- organizacjach pozarządowych,
- ośrodkach kultury,
- spółdzielniach mieszkaniowych lub Radach Osiedli,
- parafiach.

Co można zyskać zapisując się do Klubu Seniora?

Przynależność do Klubu daje przede wszystkim możliwość spędzania czasu w miłym towarzystwie, rozwijania swoich zainteresowań i zdolności. Wiele klubów ma do zaoferowania mnóstwo ciekawych zajęć w tworzonych kołach zainteresowań i sekcjach, począwszy od nauki języków, przez taniec i śpiew, a na robótkach ręcznych skończywszy. Klubowicze razem ćwiczą, uprawiają różne dyscypliny sportowe, spacerują i zwiedzają Polskę. Mogą wspólnie chodzić na koncerty, do kina, teatru jak również zaangażować się w działalność wolontarystyczną.

foto: LGD Puszcza Knyszyńska

Jak można zostać członkiem Klubu Seniora?

Jedynym uniwersalnym kryterium jest wiek - w zależności od Klubu, zapraszane są do niego osoby powyżej 55 lub 60 roku życia. Ponadto, niektóre grupy mają pewne ograniczenia np. przyjmują tylko mieszkańców danego osiedla, wsi czy osoby, które w przeszłości wykonywały ten sam zawód (funkcjonują np. kluby dla emerytowanych nauczycieli). Najczęściej wystarczy jednak tylko dobre chęci i odrobina odwagi, aby przystąpić do klubu.

Niektóre Kluby pobierają składki członkowskie, które przeznaczone są na bieżącą działalność, począwszy od zorganizowania jakiejś wycieczki, a na ciastkach i kawie skończywszy. Taka opłata wynosi na ogół od kilku do kilkunastu złotych miesięcznie. Oprócz tego, jeśli Klub prowadzi jakieś sekcje/koła zainteresowań (np. szachy, gimnastyka, taniec itp.), ich uczestnicy czasem wnoszą dodatkową, niewielką opłatę za zajęcia.

RADA SENIORÓW

Powołanie gminnych rad seniorów ma pozwolić skuteczniej przedstawiać oczekiwania i potrzeby osób starszych wobec władz lokalnych. Jest to narzędzie, które służy aktywizacji obywateli, zwiększa ich zaangażowanie w życie społeczne i kształtowanie postaw obywatelskich.

Rady seniorów powoływane są w oparciu o przepis art. 5c ustawy o samorządzie gminnym, który umożliwia powołanie ciała doradczego reprezentującego środowiska osób starszych. Gminna Rada Seniorów powoływana jest przez Radę Gminy z własnej inicjatywy lub na wniosek zainteresowanych organizacji lub środowisk senioralnych.

Rada wyraża swoje opinie, konsultuje oraz zgłasza swoje inicjatywy w zakresie aktywizacji seniorów, edukacji, kultury, opieki zdrowotnej czy pomocy społecznej. Ma na celu re-

fol. LGD Puszcza Knyszyńska

prezentowanie środowiska seniorów w samorządzie oraz działać na rzecz wzmocnienia i rozwoju polityki senioralnej.

Władze gmin mogą wykorzystać instytucje rad seniorów jako źródło informacji o oczekiwaniach i potrzebach oraz możliwościach konkretnej grupy społecznej - osób starszych.

Możliwe zadania rady seniorów:

- współtworzenie kierunków regionalnej polityki senioralnej w mieście, gminie z uwzględnieniem dokumentów o charakterze strategicznym i wdrożeniowym,
- proponowanie nowych rozwiązań i inicjowanie zmian w obszarze opieki zdrowotnej, pomocy społecznej, działalności oświatowej, kulturalnej i turystycznej, komunikacji publicznej i międzypokoleniowej, z uwzględnieniem potrzeb i oczekiwań osób starszych,
- opiniowanie projektów kluczowych dokumentów i propozycji rozwią-

zań skierowanych do osób starszych,

- wspieranie rozwoju i działań organizacji pozarządowych, klubów seniora, uniwersytetów trzeciego wieku i innych podmiotów działających na rzecz osób starszych z terenu miasta czy gminy,
- włączanie się w charakterze partnera w realizację inicjatyw na rzecz osób starszych.

Charakter gminnej rady seniorów:

Gminna rada seniorów ma „charakter konsultacyjny, doradczy i inicjatywny”. Oznacza to, że **rada seniorów jest ciałem wyłącznie opiniodawczym** i może wyrażać swoje stanowisko zarówno wobec rady gminy, jak i organu wykonawczego, w zakresie wszystkich spraw, jak choćby orga-

nizacja opieki zdrowotnej, pomocy społecznej, komunikacji publicznej, działalności oświatowej i kulturalnej czy inne, jeśli tylko dotyczą one osób starszych i mają na względzie potrzeby i oczekiwania tych osób.

Gminna rada seniorów składa się z przedstawicieli osób starszych oraz przedstawicieli podmiotów działających na rzecz osób starszych, w szczególności przedstawicieli organizacji pozarządowych oraz podmiotów prowadzących uniwersytety trzeciego wieku. Zatem jedna część składu rady to osoby, które bezpośrednio reprezentują osoby starsze. Druga część rady, to osoby zajmujące się na co dzień - zawodowo lub społecznie - działaniami z osobami starszymi czy na ich rzecz.

AKTYWNI SENIORZY –

partycypacja społeczna osób 60+
w Puszczy Knyszyńskiej

Projekt „AKTYWNI SENIORZY – partycypacja społeczna osób 60+ w Puszczy Knyszyńskiej” współfinansowany ze środków Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w ramach Rządowego Programu na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014-2020

LGD Puszcza Knyszyńska,
ul. Piłsudskiego 17, 16-030 Supraśl
www.puszczaknyszynska.org